

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΝΤΑΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ)

Έργο: Ένταξη παιδιών παλινοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο - για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)

Επιμορφωτικό Σεμινάριο

Ανάπτυξη κινήτρων και κοινωνικές σχέσεις στο πολυπολιτισμικό σχολείο

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

25 και 26 Ιουνίου 2007

Βέροια

Εσπερινό Γυμνάσιο Βέροιας

Κουντουριώτου 8

Παράγοντες που επηρεάζουν την κοινωνική θέση και τις σχέσεις μαθητών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες

Κωνσταντίνος Μπίκος
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.
bikos@edlit.auth.gr

Η επιλογή συντρόφων στο σχολείο αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση της λεγόμενης **διαπροσωπικής αντίληψης** (interpersonal perception), του τρόπου δηλαδή με τον οποίο αντιλαμβάνεται και αντιμετωπίζει κάποιο υποκείμενο ένα άλλο υποκείμενο. Εξαρτάται κατά βάση από την ύπαρξη **συλλογικών προτύπων και προσδοκιών**, όπως και **ατομικών αναγκών** των υποκειμένων. Η γνώμη που διαμορφώνει κάποιος για οποιοδήποτε άτομο, με το οποίο έρχεται σε επαφή, υπόκειται στους περιορισμούς και παρουσιάζει τις ιδιαιτερότητες της διαπροσωπικής αντίληψης. Φαίνεται δηλαδή ότι όσο σημαντικά είναι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς του κρινόμενου εξίσου σημαντικά είναι και τα χαρακτηριστικά, οι ανάγκες και οι στόχοι αυτού που καλείται να εκφέρει γνώμη. Είναι επίσης διαπιστωμένο ότι στην αντιμετώπιση του «άλλου» και ιδιαίτερα του διαφορετικού οι άνθρωποι λειτουργούν με **στερεότυπα**, με εντυπώσεις δηλαδή και εικόνες από χαρακτηριστικά ανθρώπων, οι οποίες απλοποιούν και γενικεύουν αυτά τα χαρακτηριστικά.

Η κοινωνική θέση των πολιτισμικά διαφορετικών από την πλειονότητα παιδιών εμφανίζεται σε διεθνή κλίμακα δυσμενής. Οι παράγοντες που διαμορφώνουν αυτή την πραγματικότητα είναι πολλοί και είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τη **σχέση των γονέων τους με το περιβάλλον**, στο οποίο ζουν. Ο σημαντικότερος από αυτούς είναι το σοκ που υφίστανται, όταν βρίσκονται σε ένα περιβάλλον πολιτισμικά διαφορετικό από το δικό τους. Οι δυσκολίες προσαρμογής σε νέες πραγματικότητες και άλλους κώδικες συμπεριφοράς αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση. Οι παράμετροι του κοινωνικού περιγύρου και τα χαρακτηριστικά των παιδιών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες είναι όμως η μία όψη του προβλήματος. Και τα παιδιά των μειονοτήτων έχουν ανάγκη να βρουν φίλους, να παίξουν μαζί τους και γενικά να αισθανθούν αποδεκτά. Ενδεχόμενη αποτυχία σε αυτές τις επιδιώξεις τους μπορεί να τα οδηγήσει σε αυξημένο άγχος, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αισθήματα εχθρότητας και μπορεί να προοιωνίζεται μέχρι και μελλοντική παραβατική συμπεριφορά. Οι συνομήλικοι ήδη αυτής της ηλικιακής ομάδας λειτουργούν μέσα από την αλληλεπίδρασή τους ως **ρυθμιστές της συμπεριφοράς**, καθώς τιμωρούν ή αγνοούν συμπεριφορές που δεν ανταποκρίνονται στις κοινωνικές νόρμες και αντίθετα ενισχύουν πολιτισμικά αποδεκτές συμπεριφορές. Το κατά πόσον θα γίνει αποδεκτό κάποιο παιδί που χαρακτηρίζεται από

πολιτισμικές ιδιαιτερότητες εξαρτάται από τις κοινωνικές του δεξιότητες που όπως και για όλους τους ανθρώπους αποτελούν ιδιαίτερο ατομικό χαρακτηριστικό. Ειδικότερα όμως γι' αυτά τα παιδιά η πιθανότητα να προσαρμοσθούν κοινωνικά και να γίνουν αποδεκτά φαίνεται ότι εξαρτάται και από άλλα κοινωνικής υφής χαρακτηριστικά όπως η καταγωγή, η διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα, η γνώση της επίσημης γλώσσας, η γλώσσα που ομιλείται στο οικογενειακό περιβάλλον, η απασχόληση και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων.

Κίνητρα μάθησης: ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο

Βασιλική Μπρουσιέλη
Ψυχολόγος, MSc στην Εφαρμοσμένη
Ψυχολογία, PhD στην Αγωγή Υγείας
vasoula@mac.com

Στο πρώτο μέρος της εισήγησης παρουσιάζεται μια γενική θεώρηση της έννοιας και του ρόλου των κινήτρων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο διαχωρισμός και η σημασία των εσωτερικών και των εξωτερικών κινήτρων, οι προοπτικές και οι στόχοι των παιδιών ως παράγοντες κινήτρου, ο ρόλος των κινήτρων στην επιτυχημένη εκπαιδευτική διαδικασία, οι παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη κινήτρων για θετική σχολική επίδοση αποτελούν, μεταξύ άλλων, θέματα που αναλύονται και παραθέτονται προς συζήτηση και προβληματισμό.

Στο δεύτερο μέρος της εισήγησης παρουσιάζεται ο ρόλος των κινήτρων μάθησης στα πλαίσια της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η έννοια των κινήτρων μάθησης για τον μαθητή του πολυπολιτισμικού σχολείου, ο ρόλος της αυτοεκτίμησης των παιδιών στην ανάπτυξη κινήτρων, η δυνατότητα αύξησης των κινήτρων μάθησης και τελικά προτεινόμενες στρατηγικές αποτελεσματικής διδασκαλίας παρουσιάζονται, αναλύονται και εκτιμώνται. Στόχος της συγκεκριμένης εισήγησης είναι να παρουσιάσει τη σημασία της ανάπτυξης κινήτρων στην εξέλιξη της σχολικής πορείας του μαθητή και να αναδείξει το ρόλο του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο διαπολιτισμικό σχολείο.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Banks, J.A. (2004). *Εισαγωγή στην Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση*. Εκδόσεις Παπαζήση: Αθήνα. (Επιστ. Επιμ.-Πρόλογος: Ευγενία Κουτσουβάνου, Τρίτη Αμερικάνικη Έκδοση).
- Γεωργογιάννης, Π. (1999). *Θέματα διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκότοβος, Α. (2002). *Εκπαίδευση και ετερότητα. Ζητήματα διαπολιτισμικής παιδαγωγικής*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Zimmerman, B.J. (2000). Self-Efficacy: An essential motive to learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.
- Hubshmannova., M. (1996). *Πώς να παράσχουμε κίνητρα στα παιδιά των Roma, ώστε να αυξήσουν το ενδιαφέρον τους για τη σχολική εκπαίδευση*. ΥΠ.Ε.Π.Θ/Γ.Γ.Λ.Ε.: «Εκπαίδευση ταγγάνων. Ανάπτυξη διδακτικού υλικού». Διεθνές συμπόσιο, Αθήνα.
- Ι.Π.Ο.Δ.Ε./ΥΠ.Ε.Π.Θ. (2005). Ημερίδα «Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση». Πάτρα.
- Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (1998) (επιμέλεια έκδοσης και μετάφρασης). *Τα κίνητρα στην εκπαίδευση*. (Γ' Έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (1998). *Ψυχολογία κινήτρων* (Γ' Έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, Διδακτικές και Ψυχολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός.
- Tiedt, P.L., & Tiedt, I.M. (2006). *Πολυπολιτισμική διδασκαλία*. Εκδόσεις Παπαζήση: Αθήνα. (Προλεγόμενα: Τριλιανός Αθανάσιος, Έκτη Αμερικάνικη Έκδοση).
- Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο (1985). *Κίνητρα για μάθηση*. Αθήνα: Κουτσούμπος Α.Ε.

Κοινωνική αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στο σχολείο

Χρήστος Τσιρώνης
Κοινωνικός ερευνητής
tsironis@yahoo.com

Η σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από τη συνύπαρξη ποικίλων πολιτισμικών αναφορών στη σχολική τάξη. Η πραγματικότητα αυτή αντικατοπτρίζει τις ευρύτερες κοινωνικές εξελίξεις στην ελληνική κοινωνία τις τελευταίες δεκαετίες. Ο πολιτισμικός πλουραλισμός είναι το άμεσο απότοκο μιας πολύ σημαντικής αλλαγής στην ελληνική κοινωνική εμπειρία. Η Ελλάδα μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα μετατράπηκε από χώρα αποστολής σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Η πραγματικότητα της μετανάστευσης και της συνύπαρξης διαφόρων πολιτισμικών ή αξιακών αναφορών βιώνεται στα ελληνικά σχολεία ως μια νέα πρόκληση: η στάση των επιμέρους παραγόντων που αλληλεπιδρούν στο σχολικό περιβάλλον άλλοτε προδίδει αμηχανία και ανετοιμότητα, άλλοτε περιέργεια και άλλοτε πραγματική θέληση για τη διασφάλιση εκείνων των συνθηκών που εγγυώνται την πλήρη ενσωμάτωση όλων των παιδιών στο σχολείο, την ενδυνάμωσή τους και την πολύπλευρη ανάπτυξη των μαθητών, που θα τους επιτρέψει να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου.

Στόχος αυτής της επιμορφωτικής ενότητας είναι να προσδιορίσει με σαφήνεια βασικές έννοιες της κοινωνικής αλληλεπίδρασης στο σχολείο και να αναδείξει τον πλούτο και τις προκλήσεις μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας που διασφαλίζει συνθήκες ισότητας, αλληλοσεβασμού και πολύπλευρης ανάπτυξης των μαθητών. Η ανάπτυξη ικανοτήτων διαχείρισης των προκλήσεων της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και η ανάδειξη εκπαιδευτικών μεθοδεύσεων που ευνοούν τους παραπάνω στόχους, αποτελούν τους βασικούς άξονες διερεύνησης.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Γκότοβος Α., *Εκπαίδευση και. Ετερότητα Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*, Αθήνα: Μεταίχμιο, 2002.
- Κάτσικας Χ.– Πολίτου Ε., *Εκτός τάξης το "διαφορετικό"*, Αθήνα: Gutenberg: 1999.
- Κωνσταντοπούλου, Χρ. κ.ά. (1999). «εμείς» και οι «άλλοι»: αναφορά στις τάσεις και τα σύμβολα. Αθήνα: τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.

- Τσιρώνης Χ., *Κοινωνικός Αποκλεισμός και Εκπαίδευση στην Ύστερη Νεωτερικότητα*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 2003.
- Appadurai, A., *Modernity at large*, Minneapolis, Univ. Of Minnesota Press, 1996.
- Ball S., *Sociology in focus education*, London-New York 1986.
- Bennet, M., *Basic concepts of intercultural communication*, Yarmouthe, Intercultural Press, 1998.
- Council of Europe, *Compass. A Manual on Human Rights Education with Young People*, Council of Europe, May 2002.
- Council of Europe and European Commission ,*T-KIT intercultural learning 4*, Strasbourg: Council of Europe publishing, 2000.
- Giddens A., *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*, Cambridge: Polity Press 1991.
- Hannerz, U., *Cultural Complexity*, N. Y., Columbia Univ.Press, 1992.
- Urry J., *Sociology Beyond Societies: Mobilities for the Twenty- First Century*, London- N. York: Routledge, 2000.
- Verschueren, J. (eds.), *The pragmatics of intercultural and international communication*, Amsterdam, Benjamins, 1995, pp. 13-31.
- Weaver, G. R., “Understanding and coming with cross-cultural adjustment stress”, in: Paige, R. M. (ed.), *Education for the intercultural experience*, Yarmouth (ME), Intercultural Press, 1993.